

Notitie sectorregelingen: hoofdlijnen

Ministerie van Economische Zaken, 30 april 2020.

1. Aanleiding en advies

- In navolging op het specifiek noodpakket voor de sierteelt, frietaardappelen en culturele sector wordt in deze notitie een voorstel gedaan voor noodzakelijke maatregelen voor andere sectoren die zwaar geraakt worden door de crisis en onvoldoende in staat zijn de gemiste omzet later dit jaar in te halen.
- Belangrijkste tekortkoming van huidige pakket is de compensatie voor vaste lasten (niet zijnde loonkosten).
- Dit zou moeten gebeuren in de context van noodpakket 2.0. Dat vergt echter nog enige tijd, zeker voordat de uitvoering helemaal geregeld is. Verschillende sectoren moeten echter eerder een vorm van perspectief hebben.

Wij stellen daarom voor het volgende advies voor te leggen aan de politieke vijfhoek:

Op 8 mei een brief versturen aan de Tweede Kamer met daarin de volgende maatregelen en boodschap:

- Compensatie vaste lasten voor de Horeca, Evenementen (inclusief Kermis) en Recreatie. Bij voorkeur via opslag op de NOW regeling.

2. Economische situatie en huidige maatregelen

- In een aantal sectoren zijn de problemen extra groot. Dit geldt op de eerste plaats voor de sectoren of bedrijfsactiviteiten die op last van de overheid zijn gesloten of verboden. Daarnaast zijn er andere sectoren waar de omzet extreem is teruggevallen.
- Uit verschillende analyses blijkt dat de brede sectoren Horeca en Cultuur/Sport/Recreatie de hardste klappen oplopen:
 - De initiële vraaguitval als gevolg van de Coronacrisis bedroeg voor de Horeca 87% en de Cultuur/Sport/Recreatie 71% (bron DNB)
 - De Panteia studie laat zien dat de verwachte terugval in Toegevoegde Waarde in deze sectoren het grootst is, voor beide geldt dat in scenario 2 van het CPB het verlies op jaarbasis 30% is.
 - Interne cijfers van de DNB laten zien dat de solvabiliteitsproblemen in deze sectoren het grootst worden. In een V vormig herstel (dus een relatief snel herstel) neemt het aantal bedrijven dat niet de renteverplichtingen kan voldoen in beide sectoren toe tot 41%. Ook hier spannen deze sectoren in negatieve zin de kroon.
 - Tot slot blijkt uit de meest recente gegevens over het producentenvertrouwen dat in de Horeca, Cultuur/Sport/Recreatie de reisbranche het producentenvertrouwen het laagst is. (tot aan -100%!). Overigens is ook in de autobranche en de persoonlijke dienstverlening (veelal contactberoepen) het producentenvertrouwen zeer sterk teruggelopen).
- Hierbij passen twee kanttekeningen:
 - Dit zijn gemiddelden voor deze sectoren. Erbinnen zijn nog verschillen waarin bijvoorbeeld de restaurants, cafés, evenementen en de kermis meer dan gemiddeld te leiden hebben en het perspectief de komende maanden slecht tot zeer slecht is. Het perspectief om verloren omzet later dit jaar weer in te halen is matig tot slecht en in het geval van evenementen en de kermis bijna zo goed als nihil.
 - Binnen andere branches zijn ook specifieke subsectoren met bovengemiddelde problemen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de contactberoepen. Ook onderdelen van de non-food retail hebben het zwaar op dit moment, maar er zijn signalen dat de omzet weer aantrekt.

Tabel 1: Omvang en effecten in diverse sectoren

Sector	Toegevoegde waarde (mld euro p/j)	Werkgelegenheid in FTE (banen)	Scenario 1		Scenario 2	
			Groei in %	Banen	Groei In %	Banen
Landbouw, bosbouw, visserij	12,6	172.000	-4,4	-7.000	-8,8	-24.000
wv. <i>Sierteelt</i> ¹	7,1	(150.000)	nb ²	Nb	nb	nb
Detailhandel (excl. Auto's)	22,3	509.000 (769.000)	-1,0	-8.000	-5,1	-34.000
wv. <i>Nonfood</i> ³	10,0	(380.000)	nb	Nb	nb	Nb
Horeca	14,9	291.000 (423.000)	-11,3	-48.000	-30,1	-
Cultuur, Sport en Recreatie	7,8	143.000 (317.000)	-11,3	-25.000	-29,7	131.000
Groothandel	58,6	464.000	-2,5	25.000	-10,1	-68.000
Industrie	86,0	723.000	-3,3	27.000	-6,4	56.000
Bouw	33,4	462.000	-2,3	7.000	-3,7	90.000
						25.000

Huidige noodmaatregelen (zie bijlage 1 voor aantal van de huidige maatregelen)

- De huidige noodmaatregelen zijn gericht op behoud van arbeid, verschaffen van liquiditeit en het geven van lucht aan ondernemers om de eerste periode door te komen. Het probleem van de vaste lasten is nog onvoldoende getackeld. Voor de kleinere bedrijven helpt de TOGS, maar dat is maar voor een beperkte periode. Voor het grotere MKB en grootbedrijf biedt de TOGS geen soelaas.
- Gezien de voorgaande analyse is de conclusie dat voor een flinke groep ondernemers de vooruitzichten voor de komende maanden slecht en is er geen mogelijkheid de verloren omzet later dit jaar weer in te halen. Zonder aanvullende maatregelen zal dit leiden tot een flinke stijging van het aantal faillissementen.

3. Relatie tot overige trajecten en noodzaak tot eerder schakelen

Bovenstaande problematiek en noodzaak tot aanvullende maatregelen moeten we plaatsen in het perspectief van een aantal lopende of geplande acties:

Seizoensarbeid

- SZW en EZK werken in afstemming met FIN aan oplossing voor problematiek seizoensarbeid binnen de NOW-regeling. Eventuele oplossingsrichting zal voor de getroffen sectoren verlichting brengen in hun vaste personeelskosten, maar lost niet het probleem van de doorlopende vaste lasten (niet zijnde loonkosten) op. De noodzaak tot aanvullende maatregelen blijft daarmee.

Brief veerkrachtig herstel (beoogde verzenddatum 8 mei)

- Wordt gewerkt aan brief over veerkrachtig herstel. Daarin wordt o.a. ingegaan op 1,5 meter economie en gevolgen daarvan op sectoren. Dit sluit aan op analyse in deze notitie.

Denkkader verlengen en afschalen noodpakket 1.0 (besluitvorming over noodpakket tweede helft mei)

- In de politieke vijfhoek van 28 april lag een denkkader voor verlengen en afschalen van het noodpakket 1.0.
- Wordt nu gewerkt aan opzet noodpakket. Optie daarbinnen zijn onder meer het verlengen maatregelen, uitstel belastingen, aanvullende maatregelen voor oplossen problematiek solvabiliteit.

Noodzaak aanvullende maatregelen

¹ Opgave LNV

² Niet bekend. Volgens LNV is omzetverlies in periode maart – mei 1,5 miljard (inclusief frietaardappelen)

³ Inschatting op basis van UWV cijfers. Aandeel non-food in detailhandel is ca 45%.

Voor aantal sectoren is wachten daarop politiek gezien kwetsbaar (zie bijvoorbeeld de toezegging van de minister-president aan de Tweede Kamer om met Horeca in gesprek te gaan over de noodzaak aanvullende maatregelen te spreken). Daarnaast is nu al helder dat activiteiten langer gesloten blijven (evenementen, kermis) of verdienmodel ook bij opening zwaar onder druk blijft staan (horeca). Het wachten tot over het noodpakket 2.0 besloten is en de uitwerking daarvan is afgerond is derhalve risicovol. Bedrijven in de genoemde sectoren snakken naar een perspectief en concrete tijdpaden en moeten gaan besluiten of ze personeel gaan ontslaan, uitstel van betaling aanvragen etc.

4. Voorstel

- Ideale oplossing zou zijn om de geschetste problematiek te adresseren in het noodpakket 2.0, met nadrukkelijke aandacht voor vaste lasten en reparatie seizoensarbeid (dit laatste loopt nu actie op).
- Voor een aantal sectoren vinden we dat dit het niet verantwoord is om te wachten met maatregelen. Politiek gezien ligt er toezegging richting de VVD om serieus met de Horeca in overleg te treden voor aanvullende maatregelen. Problemen in evenementen/kermis en deel recreatie zijn net zo groot en deels zelfs groter. Maatregelen dienen probleem van de vaste lasten aan te pakken.

• Dit leidt ertoe dat we volgende voorstel doen:

Aanpak vaste lasten Horeca, Evenementen/Kermis en recreatie

- Voor de sectoren Horeca, evenementen/kermis en recreatie gaan we de vaste lasten compenseren. Meest voor de hand liggend is om dit te doen via een opslag via de NOW (denkrichting 50% opslag). Mogelijk om het percentage per sector te variëren om rekening te houden de verhouding loonkosten-vaste lasten per sector.

Budgettair beslag

Voor de Horeca schatten we dit in op ca € 400 mln. voor periode van drie maanden (Horeca schat zelf NOW bijdrage in op ca 770 mln.). Overige vergt nader inzicht in de NOW toekenningen.

Uitvoering

Samenwerking UWV en RVO. Moet in enkele weken geregeld zijn